
CO2 krediit

Esitatud teave ei ole käsitletav õigusnõuandena ega -selgitusena. Soovitame seotud osapooltel oma tegevust eelnevalt hinnata ja õiguslikult kvalifitseerida, kasutades vajadusel kutselist õigusnõuandjat. Uuenduslike lahendite tarbijatel soovitame hinnata riske oma rahaliste vahendite kasutamisel.

Samuti soovitame tutvuda Euroopa Liidu krüptovaraturge käsitlev määruse (MiCA) eelnõu ja sellega seotud ettepanekutega.

Pariisi kliimakokkuleppes seatud eesmärkide saavutamiseks on Euroopa Liit lubanud aastaks 2030 vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähemalt 55% ning saavutada aastaks 2050 emissioonide nullheite taseme, mis tähendab, et heitkogus peab olema sama suur kui heidete korvamine. Kliimaeesmärkide saavutamisel on ettevõtetel oluline vähendada CO₂ heiteid, kuid alati ei ole võimalik seda piisavalt kiiresti teha. Seetõttu soovivad ettevõtted osta süsinikukrediiti, et enda tekitatud heiteid loodusele korvata.

Süsinikuturud jagunevad kohustuslikeks ja vabatahtlikeks. Kohustuslikku süsinikuturgu juhivad riigid saastekvootidega ning nende eesmärk on saavutada nullheide riikide tasandil. Süsinikuturgu koordineerib Euroopa Liidus heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ehk EU ETS (*European Union Emissions Trading System*), mida omakorda reguleerib Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87/EÜ „Ühenduses kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise süsteemi loomine ja nõukogu direktiivi 96/61/EÜ muutmine“.

Saastekvoodid kehtivad teatud tööstussektoritele, kus tegutsevad suured süsiniku emiteerijad. Väljaspool saastekvootide turgu toimib vabatahtlik süsinikuturg, kus kaubeldakse süsinikukrediitidega. Seda turgu juhivad korporatsioonid või ettevõtted ning nende eesmärk on saavutada heidete vähendamine ettevõtete tasandil, vähendades sellega oma tegevuse kahjulikku mõju keskkonnale. Vabatahtliku turu osalised on ökoloogilisest jalajäljest hoolivad ettevõtted, kes ise süsinikukrediite ei tooda, ning partnerid, kelle käest neid krediite osta, heastamaks keskkonnale vabatahtlikult kasvuhoonegaaside õhku paiskamist.

Süsinikukrediit on sertifikaat, millega ettevõtte tõendab, et ta on tasunud teatud koguse CO₂ keskkonnast eemaldamise eest ehk näiteks metsaomanikule metsa säilitamise või põllumehel süsiniku mulda sidumise või väetiste kasutamise vähendamise eest. Iga süsinikukrediidi ühik on võrdne ühe tonni süsinikdioksiidiga, mis enam atmosfääri ei eraldu tänu nende gaaside vähenemisele tootmise käigus või uute tehnoloogiate kasutuselevõtule. Süsinikukrediidid peavad olema tõesed, lisanduvad ja tunnustatud meetodika põhjal verifitseeritud, mistõttu tuleb enne nende soetamist verifikatsiooni olemasolus veenduda. Vastasel juhul on süsinikukrediit väärtusetu.

Milline on CO₂ krediitide regulatsioon?

Finantsinspektsiooni tegevusloa vajalikkuse väljaselgitamiseks süsinikukrediitide väljastamisel ja

võimalikul tokeniseerimisel peab ettevõtte viima läbi õigusliku analüüsi, kas pakutavate tokenite puhul võib tegu olla väärtpaberitega VPTS-i mõistes ning kas neil tokenitel on finantsinstrumentidele omaseid tunnuseid MiFID II tähenduses, sh võõrandatavus, kapitaliturul kaubeldavus ja säilitatavus. Võõrandatavust tuleb seejuures mõista kui instrumendi üleüldist omadust olla võõrandatav, st instrumendi omandiõigust on tehniliselt võimalik üle anda. Kapitaliturul kaubeldavust tuleb samuti mõista kui instrumendi üldist omadust olla vabalt üle antav keskkonnas, kus väärtpaberi ostu- ja müügihuvid on võimalik kokku viia. Seega on mõiste kapitaliturg laialt tõlgendatav ega hõlma ainult reguleeritud turgusid.

Samuti on primaarne asjaolu, et väärtpaberitega oleks vähemalt teoreetiliselt võimalik kapitaliturul kaubelda (st nende kaubeldavusele ei oleks seatud üldisi piiranguid ning need oleksid piisaval määral standardiseeritud). Lai tõlgendus tähendab kaubeldavust ka väljaspool reguleeritud turgu ehk näiteks plokiahelas. Samuti tuleb analüüsida, kas tokenite omanikud saavad emitendis mingeid õigusi, näiteks õiguse kasumile, hääleõiguse või õiguse osaleda ettevõtte juhtimisotsuste tegemisel; kas emiteeritavad tokenid moodustavad eraldi varaklassi või kas neil on tuletisinstrumentide tunnuseid.

Tokeniseeritud süsinikukrediidid võivada sarnaneda ka heitkoguse ühikuga nii atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) kui ka MiFID II tähenduses, kuna on kinnituseks atmosfäärist seotud CO₂ koguse kohta, mistõttu võib väärtpaberi mõiste laieneda ka sellistele tokenitele. Lisaks tuleb süsinikukrediitide tokeniseerimisel analüüsida võimalikku [virtuaalvääringu teenuse pakkuja tegevusloa](#) vajadust ning konsulteerida sel teemal Rahapesu Andmebürooga, kes selliseid tegevuslube annab.